

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 13 października 2017 roku (...) Sp. z o.o. wystąpiła o stwierdzenie, że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie prawo służebności przesyłu w stosunku do istniejących urządzeń energetycznych znajdujących się na nieruchomości stanowiącej własność A. B., działka (...) oraz działka (...) położonej w R. zapisanej w księdze wieczystej (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Trzciance Wydział Ksiąg Wieczystych, to jest urządzeń linii średniego napięcia 15kV oraz linii niskiego napięcia 0,4 kV oraz ze stanowiskami słupowymi (zgodne z załączoną do wniosku mapą) o szerokości pasa służebności w zakresie istniejącej linii SN – 7,2 m a w zasięgu linii nn o szerokości pasa eksploatacyjnego na poziomi 4 m (powierzchni zasiedzenia służebności na działce (...) wynosi 0,20.48 ha, a na działce (...) wynosi 0.01.28 ha) w szczególności na:

a.władaniu, używaniu, korzystaniu i pobieraniu pożytków z urządzeń elektroenergetycznych (przesyłu energii),

b.prawie swobodnego dostępu do tych urządzeń pracowników służb eksploatacyjnych w celu usuwania drobnych awarii, wykonywania bieżących prac eksploatacyjnych i konserwacyjnych oraz wprowadzeniu i wyprowadzaniu nowych obwodów elektrycznych z urządzeń już istniejących, w tym przyłączeniu do sieci energetycznej nowych podmiotów z istniejącej infrastruktury przesyłowej w ramach przestrzennych zasiedzanej nieruchomości. Ponadto wnioskodawca domagał się zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przypisanych.

Uczestniczka A. B. (poprzednie nazwisko S.) wniosła o oddalenie wniosku.

Postanowieniem z dnia 24 lipca 2018 roku Sąd Rejonowy w Trzciance w sprawie I Ns 789/17 oddalił wniosek i kosztami postępowania obciążył wnioskodawcę.

Postanowieniem z dnia 25 czerwca 2019 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie o sygn.. XV Ca 175/19 uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Trzciance do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej. Sąd odwoławczy przyjął, iż przedmiotowy wniosek dotyczy zasiedzenia nieruchomości gruntowej, a nie służebności przesyłu, a urządzenia przesyłowe przeszły na własność przedsiębiorstw państwowych dnia 7 stycznia 1991 roku. Sąd II instancji stwierdził, iż należało zbadać wszystkie przesłanki zasiedzenia służebności gruntowej oraz poczynić ustalenia odnoszące się do zakresu nabytego prawa.

Sąd zważył co następuje:

W 1969 roku rozpoczęły się prace przygotowawcze mające na celu pobudowanie linii niskiego napięcia i średniego napięcia w R. przechodzącej przez nieruchomość w R., dla której prowadzona jest księga wieczysta w Sądzie Rejonowym w Trzciance Wydział Ksiąg Wieczystych w Trzciance (...). Linia ta została pobudowana i oddana do użytku do dnia 11 grudnia 1969 roku. Następnie była eksploatowana, usuwano stwierdzone awarie, wymieniano na niej izolacje, były robione przeglądy linii, właściciele korzystając z nieruchomości liczyli się z obecnością linii energetycznej i nie stawiali blisko linii żadnych obiektów.

(dowód: dokumentacja powykonawcza z dnia 27 listopada 1969 roku – k. 32; mapka terenów leśnych – k. 33 projekt elektryfikacji z dnia 30 września 1969 roku – k. 34; protokół przyjęcia skrzyżowania linii z 19 listopada 1969 roku – k. 35, 36; spis treści teczek – k. 37; protokół rozpatrzenia dokumentacji projektowo-kosztorysowej z 17 września 1969 roku – k. 37v; decyzja o lokalizacji szczegółowej z dnia 27 września 1969 roku – k. 38; decyzja o wycince lasów z 2 października 1969 roku – k. 38v; opis techniczny inwestycji – k. 39; zobowiązanie mieszkańców – k. 40; oświadczenia mieszkańców z 5-7 sierpnia 1969 roku – k. 40v, 41, 42; skrzyżowanie linii średniego napięcia projekt z 9 września 1969 roku – k. 42v; uzgodnienia z właścicielami budynków z dnia 8 sierpnia 1969 roku – k. 43; upoważnienie do przekazania do eksploatacji urządzeń przesyłowych i potwierdzenie kompleksowej dokumentacji z dnia 11 grudnia

1969 roku – k. 44obozstrzenia przy skrzyżowaniu linii średniego napięcia z dnia 9 i 16 września 1969 roku – k. 44v, 45; zeznania świadka I. S. – k. 94; zeznania uczestniczki A. B. – k. 95)

Na działce (...) w obrębie R. znajduje się linia średniego napięcia o napięciu 15kV w układzie trójkątnym o rozpiętości 2 m pomiędzy skrajnymi przewodami o długości 287,60 m oparta na dwóch podporach jednosłupowych oraz na jednej podporze A-owej rozgałęzionej. Na działce (...) w obrębie R. znajduje się linia niskiego napięcia 0,4 kV w układzie płaskim o rozpiętości 1 m pomiędzy skrajnymi przewodami o długości 38,30 m oparta na jednym słupie pojedynczym. Pojedyncze słupy żelbetowe miały podstawy o wymiarach 25cm x 16 cm, a spół A-owy miał rozpiętość podpór 3,9 m. Dla linii niskiego napięcia 0,4kV szerokość pasa służebności wynosiła z dwóch stron po 1,5 m odstępu od łatwo dostępnej części budynku plus 1 rozpiętości linii energetycznej, zatem łącznie 4 metry. Dla linii średniego napięcia 15kV szerokość pasa służebności wynosiła 2-ie strony po 2,5 metry odstępu od linii plus 15/150 napięcia znamionowego linii plus 2 metry rozpiętości linii, razem 7,2 m.

(dowód: opinia biegłego J. P. z dnia 15 lipca 2016 roku – k. 288-291 akt Sądu Rejonowego w Trzciance I Ns 1120/14, k.10; ustalenia zawarte w opinii biegłego J. G. z dnia 12 stycznia 2017 roku – k. 331-355)

Linia energetyczna średniego (SN) i niskiego (NN) napięcia przebiegająca przez nieruchomość, dla której prowadzona jest księga wieczysta w Sądzie Rejonowym w Trzciance Wydział Ksiąg Wieczystych w Trzciance (...), była przyłączona do sieci energetycznej i przebiegała od stacji transformatorowej.

(dowód: zeznania świadka I. S. – k. 94; mapa przebiegu linii średniego napięcia R.-S. Główny Punkt Zasilania T. – k. 29, 30)

W dniu 22 października 2010 roku A. S. , obecnie B., stała się właścicielem nieruchomości o powierzchni 5.81.45 ha położonej w R. działki o numerach ewidencyjnych (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta w Sądzie Rejonowym w Trzciance Wydział Ksiąg Wieczystych w Trzciance (...).

(dowód: odpis księgi wieczystej (...)- k.19-22 akt Sądu Rejonowego w Trzciance sygn.. I Ns 1120/14)

Decyzją z dnia 12 czerwca 1992 Wojewoda P. stwierdził z dniem 5 grudnia 1990 roku prawo użytkowania wieczystego przez Zakład (...) – Przedsiębiorstwo Państwowe terenu położonego w miejscowości B. gmina T., działka nr (...) o powierzchni 1.46.00 ha, księga wieczysta Kw (...). Okres użytkowania został określony do 2089 roku. Zakład (...) – Przedsiębiorstwo Państwowe został wpisany do księgi wieczystej prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Trzciance (...) jako użytkownik wieczysty. Działka (...) otrzymała następnie numer z ewidencji gruntów (...),

(dowód: decyzja z dnia 12 czerwca 1992 roku – k. 2-4 akt ksiąg wieczystych (...); wypis z rejestru gruntów – k. 8 akt ksiąg wieczystych (...); wykaz zmian danych ewidencyjnych – k. 68, 69 akt ksiąg wieczystych (...))

Na podstawie zarządzenia nr 232 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25 listopada 1958 roku zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...).

W dniu 24 czerwca 1982 roku zostały wpisany do rejestru przedsiębiorstw Zakłady (...) – Przedsiębiorstwo Państwowe (...).

Na podstawie zarządzenia nr 2//Org Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 14 lutego 1985 roku (OP.24-013-4/85) utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą (...). Mocą zarządzenia nr 57 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1988 roku z dniem 31 grudnia 1988 roku Zachodni Okręg Energetyczny w P. na szereg zakładów, m.in. wydzielono z niego Zakład (...) z siedzibą w P.. Zarządzeniem nr 29/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 lipca 1989 roku z dniem 1 stycznia 1989 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), któremu przydzielono składniki powstałe z podziału przedsiębiorstwa (...) w P.. Do jego zadań należało m.in. przesyłanie energii elektrycznej.

Zarządzeniem nr 193/Org/93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku z dniem 12 lipca 1993 roku dokonano podziału Zakładu (...) z siedzibą w P. i przekształcenia go w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. Część

majątku byłego Zakładu (...) z siedzibą w P. zostały wniesione spółki (...) S.A. z siedzibą w W.. Z pozostałej części majątku utworzono spółkę (...) Spółka Akcyjna w P..

W dniu 17 grudnia 2002 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki (...) Spółka Akcyjna podjęło uchwałę o połączeniu spółki (...) S.A. z siedzibą w P. ze spółkami (...) S.A., (...) S.A., Zakład (...) S.A., Zakład (...) utworzeniu Grupy (...) S.A. z siedzibą w P.. Przedmiotem działania spółki było m.in. dystrybucja i przesył energii elektrycznej. Od dnia 13 października 2004 roku spółka działa pod nazwą (...) S.A.

W celu wykonania obowiązku wydzielenia operatora systemu dystrybucyjnego (...) S.A. zawiązała aktem notarialnym z dnia 7 grudnia 2016 roku spółkę (...) Sp. z o.o. Spółka ta została zarejestrowana 14 grudnia 2006 roku. W skład majątku spółki (...) S.A. wchodziły m.in. ruchomości związane z prowadzeniem działalności w zakresie dystrybucji energii elektrycznej: linii kablowych i napowietrznych, sieci dystrybucyjnych, zestawów elektroenergetycznych, stacji i rozdzielni energetycznych, transformatorów, prawo własności nieruchomości i użytkowania wieczystego gruntów, prawa wynikające z umów najmu, dzierżawy, prawa do korzystania z ruchomości i nieruchomości. Część tych praw została przekazana na własność (...) Sp. z o.o. aktem notarialnym z dnia 30 czerwca 2007 roku. Wśród przekazywanych obiektów był Główny Punkt Zasilania T., a także szereg obiektów w obrębie T., K. (...) w tym obiekty na terenie R..

(dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Poznaniu z dnia 24 czerwca 1982 roku – k. 25; zarządzenie Nr 193/Org/93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku – k. 24; zarządzenie nr 29/ORG/89 Ministra Przemysłu z 16 stycznia 1989 roku – k. 23; zarządzenie z 9 lipca 1993 roku – k. 24; akt notarialny przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w spółkę akcyjną – k. 18v, 20; protokół nadzwyczajnego walnego zgromadzenia z dnia 17 grudnia 2002 roku – k.17v, 18; umowa zbycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa z dnia 30 czerwca 2007 roku – k. 16, 17; KRS (...) – k. 23-15; załącznik do umowy zbycia przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. – k. 27, 28)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów powołanych wyżej, a także zeznań świadka I. S. (k.94), zeznań uczestniczki A. B. (k.95), opinia biegłego J. P. (k.288-300 akt Sądu Rejonowego w Trzciance I Ns 1120/14) a także oświadczeń stron zawartych w pismach procesowych i składanych na rozprawie.

Dokumentacja powykonawcza z dnia 27 listopada 1969 roku (k. 32), mapa terenów leśnych (k. 33), projekt elektryfikacji z dnia 30 września 1969 roku (k. 34), protokół przyjęcia skrzyżowania linii z 19 listopada 1969 roku (k. 35, 36), spis treści teczki (k. 37), protokół rozpatrzenia dokumentacji projektowo-kosztorysowej z 17 września 1969 roku (k. 37v), decyzja o lokalizacji szczegółowej z dnia 27 września 1969 roku (k. 38), decyzja o wycince lasów z 2 października 1969 roku (k. 38v), opis techniczny inwestycji (k. 39), zobowiązanie mieszkańców (k. 40), oświadczenia mieszkańców z 5-7 sierpnia 1969 roku (k. 40v, 41, 42), skrzyżowanie linii średniego napięcia projekt z 9 września 1969 roku (k. 42v), uzgodnienia z właścicielami budynków z dnia 8 sierpnia 1969 roku (k. 43), upoważnienie do przekazania do eksploatacji urządzeń przesyłowych i potwierdzenie kompleksowej dokumentacji z dnia 11 grudnia 1969 roku (k. 44), obostrzenia przy skrzyżowaniu linii średniego napięcia z dnia 9 i 16 września 1969 roku (k. 44v, 45) Sąd uwzględnił w całości. Dokumentacja ta dotyczy elektryfikacji reszty wsi R., bowiem jak wynika z opisu technicznego (k.39) część wsi była elektryfikowana już w 1938 roku. Wnioskodawca nie przedłożył dokumentacji dotyczącej elektryfikacji z 1938 roku i uznać należy, iż najpóźniej w 1969 roku instalacja była prowadzona przez przedmiotową nieruchomość. Wśród przedłożonych dokumentów są dokumenty dotyczące pobudowania linii niskiego napięcia (k. 32, 33, 35, 36, 37, 39, 44, 45) jak i średniego napięcia (k.37, 39, 42v, 44v, 45).

Sąd uwzględnił w całości zeznania świadka I. S. (k.94). Świadek podał, iż około 1970 roku przedmiotowa sieć energetyczna przechodząca przez działki uczestniczki była gruntownie remontowana. Była tam już bowiem przedwojenna sieć energetyczna. Świadek wskazał, że na przedmiotowych nieruchomościach są słupy z lat 1968, 1970, 1972. Zeznania świadka w tej części znajdowały potwierdzenie w złożonej przez wnioskodawcę dokumentacji (k.32-45). Świadek jednoznacznie stwierdził, iż sporna linia energetyczna była od początku czynna, są na niej wykonywane jedynie okresowe kontrole co 5 lat.

Sąd uwzględnił w całości zeznania uczestniczki A. B. (k.95). Uczestniczka przyznała, jak podawał też świadek I. S., iż przedmiotowa linia elektryczna była pobudowana gdzieś w latach 60-tych. Równocześnie A. B. wykluczyła zgodę

czy to swoją, czy swoich poprzedników prawnych na tej nieruchomości na posadowienie i korzystanie ze spornej linii energetycznej. W tym zakresie wnioskodawca nie przedłożył żadnych dowodów przeciwnych.

Sąd uwzględnił powołane wyżej dokumenty. Zgodnie z art. 129§2 i 3 k.p.c. zamiast oryginału strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego radcą prawnym. Zawarte w odpisie dokumentu poświadczenie zgodności z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego radcą prawnym ma charakter dokumentu urzędowego. Dokumenty, których treści wnioskodawca nie potwierdził za zgodność z oryginałem (k.13-15, 21-26, 29, 30), były czytelne i w ocenie Sądu nie zawierały treści z jakichkolwiek powodów niewiarygodnych.

Sąd uwzględnił w całości opinię biegłego J. P. z dnia 15 lipca 2016 roku (k. 288-291- akt Sądu Rejonowego w Trzciance I Ns 1120/14) i ustalenia zawarte w opinii biegłego J. G. z dnia 12 stycznia 2017 roku (k. 331-355- akt Sądu Rejonowego w Trzciance I Ns 1120/14). Wnioskodawca domagał się jedynie przeprowadzenia dowodu z mapy stanowiącej załącznik do opinii pierwszej (k.10), ale w ocenie Sądu, były one niewystarczające dla poczynienie precyzyjnych ustaleń w zakresie rozpiętości instalacji elektrycznych na słupach oraz powierzchni zajmowanej przez słupy i to zarówno pojedyncze, jak i słup A-owy. Opinia biegłego J. P. jest rzetelna i szczegółowa. Sąd nie miał zastrzeżeń do wniosków opinii. Strony wyraziły zgodę na uwzględnienie w całości opinii biegłego J. P. (k. 213 - 215).

Przedmiotową opinię J. G. Sąd ocenił nie jako opinię biegłego w zakresie postawionych im też dowodowych w sprawie I Ns 1120/14, a jako dokument prywatny zawierający niekwestionowane w sprawie informacje dotyczące usytuowania, długości i wielkości poszczególnych urządzeń tworzących sieć elektroenergetyczną. W zakresie zebrania takich danych przez biegłego strony nie kwestionowały tych ustaleń.

Sąd oddalił wniosek o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177§1pkt 3¹ k.p.c. Z wnioskiem takim uczestniczka A. B. wystąpiła w piśmie z dnia 18 listopada 2019 roku (k.213-215). Wskazać należy, iż w trybie art. 386§6 k.p.c. Sąd Rejonowy rozpoznający sprawę ponownie po jej uprzednim uchyleniu jest związany oceną prawną wyrażoną przez Sąd Odwoławczy. Tymczasem Sąd Okręgowy w Poznaniu w postanowieniu z dnia 25 czerwca 2019 roku jednoznacznie dopuścił możliwość zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Wnioski do Trybunału Konstytucyjnego, na które powołuje się uczestniczka wpłynęły już w 2016 roku, a zatem Sąd II instancji rozpoznający tą sprawę był świadomy, że kwestia ta jest przedmiotem rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny. W ocenie Sądu, na chwilę obecną jest niekwestionowane w orzecznictwie, w szczególności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że nie ma przeszkód do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Prawo zasiedzenia służebności gruntowej z art. 292 k.c. istnieje od 1965 roku w związku z tym na chwilę obecna brak podstaw do domniemywania niekonstytucyjności tego przepisu.

Sąd zważył co następuje:

W myśl art. 292 k.c. służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio. Cytowany artykuł samodzielnie określa charakter posiadania służebności gruntowej jako przesłanki nabycia jej przez zasiedzenie. Przesłanką tą jest posiadanie służebności polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Jednocześnie dla nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu nie jest niezbędne, by widoczne elementy trwałego urządzenia, będącego przedmiotem korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego znajdowały się na nieruchomości, którą obciążać ma ta służebność (vide. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2011r., sygn. akt. I CSK 157/11).

Zgodnie z art. 352 §1 k.c. kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy, czyli art. 336 – 341kc.

W orzecznictwie przyjmuje się, że posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, ale wystarczy, jeżeli jest wykonywane stosownie do potrzeb, tak jak to jest w przypadku służebności przesyłu (vide. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 kwietnia 2013 roku, sygn. akt I ACa 1356/12, publ LEX nr 1313323).

Orzecznictwo przyjmuje, iż funkcjonujące przedsiębiorstwo korzystające z linii przesyłowej wykazuje tym samym związek techniczny i gospodarczy z elementami sieci. Sąd Najwyższy stwierdził, iż o stanie posiadania prowadzącym do zasiedzenia służebności polegającej na korzystaniu z linii napięcia decyduje przede wszystkim przebieg linii nad nieruchomością obciążoną, a nie umiejscowienie słupa podtrzymującego przewody. Istnieje związek techniczny i gospodarczy pomiędzy elementami sieci energetycznej, do których należą linie energetyczne, słupy, stacje transformatorowe. Jeżeli więc przedsiębiorstwo energetyczne działa, prowadzi działalność polegająca na przesyłaniu energii elektrycznej, to korzysta z urządzeń stanowiących sieć energetyczną (vide. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2012 roku, sygn. akt. II CSK 218/12, publ. LEX nr 1288630).

Zgodnie z treścią art. 172 k.c. posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze. Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Do dnia 1 października 1990r terminy określone w art. 172kc wynosiły odpowiednio – 10 lat, przy posiadaniu w dobrej wierze i 20 lat przy posiadaniu w złej wierze (art. 1 pkt 32 lit.a) ustawy z dnia 28 lipca 1990r. – Dz. U. Nr 55, poz.321). Jest możliwe nabycie służebności odpowiadającej służebności gruntowej przez Skarb Państwa przed 1 lutego 1989 roku (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2009 roku, IIICZP 70/09, OSNC 2010/5/64). Osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania (vide. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2006r. sygn. akt. I CSK 11/05 publ. LEX nr 181257).

Zmiana Kodeksu cywilnego dokonana ustawą z dnia 31 stycznia 1989r. otworzyła dla państwowych osób prawnych możliwość nabywania dla siebie własności nieruchomości i innych praw rzeczowych.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 29 września 1990r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464 z późniejszymi zmianami) grunty stanowiące własność Skarbu Państwa będące w dniu 5 grudnia 1990r. w zarządzie państwowych osób prawnych innych niż Skarb Państwa stawały się z tym dniem z mocy samego prawa przedmiotem użytkowania wieczystego tych podmiotów, a budynki, lokale i urządzenia wzniesione na tych nieruchomościach stawały się własnością tych osób prawnych. Tym samym ustawodawca uregulował kwestię praw państwowych osób prawnych do mienia Skarbu Państwa oddanego tym osobom do korzystania.

W zakresie ruchomości nabycie tychże przez państwowe przedsiębiorstwa nastąpiło z mocy ustawy z dniem 7 stycznia 1991 roku. Wtedy do weszła w życie zmiana art. 42ust.2 ustawy z dnia 25 września 1981 roku o przedsiębiorstwach państwowych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1384) wprowadzona ustawą z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 1991 roku, Nr 2, poz.6). Zgodnie z tym przepisem przedsiębiorstwo gospodaruje wydzielonym i nabytym mieniem stanowiącym część mienia ogólnonarodowego. Ustawa stwierdziła więc nabycie z mocy prawa wydzielonego przedsiębiorstwu mienia.

W orzecznictwie nie ulega wątpliwości, iż nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwa państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks cywilny z 1989r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 §1kc i nie mogło prowadzić do zasiedzenia (vide. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008r., sygn. akt I CZK 171/08 publ. OSNC 2010, nr 1, poz.15). Należy przyjąć dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu w art. 305¹ – 305⁴kc (vide. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2005r., sygn. akt, II CK 489/04, publ. Mon. Prawn., nr 21).

Sąd Najwyższy stwierdził, iż dostarczanie przez państwowe przedsiębiorstwa energetyczne energii elektrycznej oraz budowa i konserwacja urządzeń do tego służących było wykonywane w ramach działalności gospodarczej państwa, a więc w ramach dominium, a nie w ramach władczych uprawnień (vide. uchwała całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007r. sygn. akt III CZP 30/07, publ. OCNC 2008, nr 5, poz. 43).

Objęcie przez przedsiębiorstwo państwowe cudzej nieruchomości w posiadanie na podstawie art. 35 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz. U. z 1974r., Nr 10, poz. 64 z późniejszymi zmianami) w celu budowy urządzeń przesyłowych uzasadnia przyjęcie dobrej wiary tego przedsiębiorstwa jako posiadacza służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292kc w zw. z art. 172 §1kc) (vide. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008r., sygn. akt I CSK 171/08, publ. OSNC 2010/1/15).

Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 292 k.c., do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie jedynie odpowiednio. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycie służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w taki zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, władanie zaś w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336kc, jako posiadanie zależne.

Nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca postępowania na skutek przekształceń podmiotowych, jest następcą prawnym pierwotnego posiadacza opisanej służebności, którym był Skarb Państwa działający poprzez przedsiębiorstwa państwowe, przynajmniej w zakresie własności urządzeń przesyłowych i prawa związanych z tą własnością. Po dniu 1 lutego 1989r. poprzednik prawny wnioskodawcy - przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) z siedzibą w P. - korzystał z nieruchomości uczestników. Potem pojawiły się na skutek przekształceń własnościowych lub zmian nazwy spółki Skarbu Państwa - (...) Spółka Akcyjna w P., Grupy (...) S.A., (...) S.A., (...) Sp. z o.o.. Z zeznań uczestniczki wynika, że przedmiotowa nieruchomość w 1969 roku znajdowała się już w rękach prywatnych. Wnioskodawca wykazał dokumentami, iż linia niskiego i średniego napięcia przebiegająca przez nieruchomość uczestniczki A. B. została wybudowana najpóźniej 11 grudnia 1969 roku. Załączone do akt dokumenty w większości opisują przygotowania jakie miały miejsce przez cały 1969 roku. Są to dokumenty w pełni wiarygodne, które z pewnością nie były przygotowywane z myślą o niniejszym postępowaniu. Uczestniczka A. B. nie kwestionowała tej daty przyznając, iż linie przesyłowe zostały tam postawione w latach 60-tych. Datę potwierdził też świadek I. S. (k.94v). Tym samym dzień 11 grudnia 1969 roku uznać należy, iż był dniem nabycia przez Skarb Państwa, działający przez przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...), posiadania prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu i rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia tego prawa. Następnie posiadanie służebności gruntowej, będącej przedmiotem postępowania, w dniu 14 lutego 1985 roku przeszło na Skarb Państwa działający przez przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą (...). Dnia 31 grudnia 1988 roku wydzielono z niego Zakład (...) z siedzibą w P.. Potem dnia 12 lipca 1993 roku dokonano podziału Zakładu (...) z siedzibą w P. i przekształcenia go w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa. W dniu 17 grudnia 2002 roku instalacje przejęła Grupa (...) S.A. z siedzibą w P.. Następnie linie przesyłowe weszły od dnia 13 października 2004 roku do majątku spółki działającej pod nazwą (...) S.A. aby ostatecznie stać się własnością utworzonej aktem notarialnym z dnia 30 czerwca 2007 roku spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.. Od samego początku powstania linii energetycznych najpierw Skarb Państwa, a potem kolejne podmioty użytkowały sieci energetycznej znajdujący się na posesji uczestnika A. B. w zakresie istnienia urządzeń przesyłowych na tej nieruchomości, przesyłania prądu tą linią, dokonywania przeglądów, napraw i konserwacji linii, a uczestnicy A. B. i ich poprzednicy prawni znosili taki stan podporządkowując się obowiązkom wynikający z istnienia linii przesyłowej, a przynajmniej nie sprzeciwiając się temu. Linie przesyłowe były połączone z całą siecią energetyczną. Skarb Państwa w czasie, gdy biegł termin zasiedzenia był właścicielem wielu nieruchomości, na których znajdowały się urządzenia energetyczne m.in. nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Trzciance prowadzi księgę wieczystą (...).

Początkowo zasiedzenie prawa odpowiadającego treści służebności biegło przeciwko kolejnym właścicielom nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Trzciance prowadzi księgę wieczystą (...). Należy jednocześnie uznać, że poprzednicy prawni wnioskodawcy postępowania byli posiadaczami w złej wierze. Wnioskodawca nie przedłożył bowiem żadnego dowodu, iż miał podstawy do przyjęcia, iż korzystanie z nieruchomości położonej w R. działka (...) znajduje jakiegokolwiek umocowanie w prawie. Żaden z pozostałych dokumentów złożonych przez wnioskodawcę nie dawał wnioskodawcy podstawy do przyjęcia, iż jego korzystanie z nieruchomości uczestniczki znajduje umocowanie w prawie. Nie było też podstaw przyjmować, iż co do istniejącej i funkcjonującej sieci nastąpiła jakakolwiek zmiana w zakresie akceptacji tej inwestycji przez właścicieli nieruchomości. Właściciel sieci przesyłowej nie dołożył zatem należytej staranności, aby uregulować kwestię korzystania z nieruchomości uczestniczki. W rezultacie tego termin do zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu zgodnie z art. 172 §2kc w zw. z art. 176kc wynosi 20 lat.

Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności trzeba mieć na uwadze, że zgodnie z art. 292 k.c. do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie jedynie odpowiednio. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w taki zakres i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, władanie zaś w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336kc, jako posiadanie zależne. Na tle ustalonego stanu faktycznego stwierdzić zatem należy, że władztwo wykonywane przez poprzedników prawnych wnioskodawcy postępowania na nieruchomości uczestniczki A. B. odpowiadało zakresowi służebności gruntowej przesyłu. Przesłanką zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu jest bowiem korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia. W przypadku nieruchomości objętej wnioskiem nie ulega wątpliwości, iż były tam trwałe i widoczne urządzenia zarówno w postaci słupów przesyłowych, jak i przewodów energetycznych. W ocenie Sądu sens wprowadzenia przesłanki korzystania z widocznego i trwałego urządzenia przy zasiedzeniu służebności przesyłu jest taki, iż właściciel nieruchomości musi świadomie tolerować stan korzystania przez właściciela urządzeń przesyłowych z jego nieruchomości. Stan zaniechania jakichkolwiek działań ze strony właściciela nieruchomości nakierowanych na zaniechanie przez posiadacza zależnego nieruchomości dalszego korzystania z tej nieruchomości w zakresie eksploatacji tych urządzeń, prowadzi do zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu. Trwałe i widoczne urządzenia mają umożliwić właścicielowi zorientowanie się, że ktoś bez podstawy prawnej posiada jego nieruchomość. Sąd uznał zatem, iż Skarb Państwa zasiedział z dniem 12 grudnia 1989 roku służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Określając treść tej służebności Sąd uznał należy zaakceptować rozmiar służebności ustalony w opinii biegłego J. P. z dnia 15 lipca 2016 roku sporządzonej do sprawy tutejszego Sądu I Ns 1120/14. Biegły przyjął w swojej opinii pewne założenie faktycznej ingerencji takiej linii przesyłowej w prawo własności właściciela gruntu. Niewątpliwie nieruchomość uczestniczki była ograniczona w korzystaniu poprzez przebieg tych przewodów elektrycznych – musiała dostosowywać swoje decyzje dotyczące korzystania z nieruchomości do faktu przebiegu przewodów. Ponadto służebność obejmuje teren posadowienia słupów energetycznych o powierzchni 25cm x 16 cm – trzech słupów i 3,9 m x 0,25 cm dla słupa A-owego, które z tego powodu były wyłączone z eksploatacji. Nie jest jednak tak, iż właściciel nieruchomości jest ograniczony w korzystaniu z niej jedynie na odcinku pomiędzy skrajnymi przewodami. Musi bowiem liczyć się, chcąc posadowić jakiegokolwiek urządzenia czy budynki, z pewnymi odległościami od linii energetycznej. Im jest to linia o większej mocy tym odległość jest większa. Faktycznie zatem linia przesyłowa ingeruje w większym zakresie w prawo własności właściciela nieruchomości, aniżeli jedynie w części, gdzie znajdują się urządzenia przesyłowe. W ocenie Sądu racjonalne jest przyjęcie, za opinią biegłego J. P., że przy linii niskiego napięcia faktyczne ograniczenie w zakresie korzystania z nieruchomości wynosiło od skrajnych przewodów po 1,5 metra, a przy linii średniego napięcia ta odległość musiała być większa i wynosiła przynajmniej 2,5 metra. W sprawie Sądu Rejonowego w Trzciance strony, w szczególności A. B., uważały, że jest to niezbędna przestrzeń do realizowania służebności przesyłu, a zatem akceptowały fakt, iż przez lata w takim zakresie ingerowano w prawo własności. Z

zapropowanego materiału dowodowego, w szczególności zeznań I. S., wynika, aby wnioskodawca i jego poprzednicy prawni korzystali w takim szerokim zakresie z obydwu tych działek.

Niewątpliwie przez okres 20 lat do 1989 roku Skarb Państwa władał, używał, korzystał i pobierał korzyści z urządzeń elektroenergetycznych, a zatem dokonywał przesyłu energii. Pracownicy przedsiębiorstw państwowych eksploatujących sieć mieli też swobodny dostęp do tych urządzeń w celu usuwania drobnych awarii, wykonywania bieżących prac eksploatacyjnych i konserwacyjnych. Jednak brak jakiegokolwiek materiału do stwierdzenia, że przez okres 20 lat od 1969 roku do 1989 roku z urządzeń znajdującej się na nieruchomości uczestniczki były wyprowadzane i wprowadzane jakiegokolwiek nowe obwody energetyczne, w tym przyłączane do sieci energetycznej nowe podmioty z infrastruktury przesyłowej w ramach przestrzennych tej instalacji. W tym zakresie brak podstaw do zasiedzenia takiego prawa i Sąd w tej części wniosek oddalił. Jeżeli wnioskodawca chciałby uzyskać takie uprawnienia do wprowadzenia nowych obwodów energetycznych i przyłączenia do sieci przebiegającej przez nieruchomość uczestniczki nowych podmiotów (jak należy rozumieć we wniosku, ciągnięcia od słupów posadowionych na nieruchomości uczestniczki nowych przewodów do nowych obiektów), musi spisać z nią umowę ustanowienia służebności przesyłu w tym zakresie lub wystąpić do Sądu o ustanowienie służebności przesyłu.

W niniejszej sprawie 20-letni termin zasiedzenia prawa odpowiadającego treści służebności przesyłu w zakresie opisanym wyżej upłynął dnia 11 grudnia 1989 roku. Sąd stwierdził zasiedzenie tego prawa na rzecz Skarbu Państwa z dnia 12 grudnia 1989 roku.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 520§1 k.p.c. Brak podstaw by odstąpić od podstawowej zasady rozdziału kosztów postępowania nieprocesowego. Na koszty składają się opłata od wniosku 200 zł, opłata od apelacji 200 zł, opłata od zażalenia – 40 zł (k.132), wynagrodzenie pełnomocnika wnioskodawcy – 480 zł x 2 (dwukrotnie pierwsza instancja) i 240 zł (§5pkt 3i §10ust.1pkt1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych – Dz.U. z 2018r., poz. 265). Zdaniem Sądu wnioskodawca był zainteresowany nabyciem prawa odpowiadającego treści służebności i powinien ponieść koszty z tym związane. Uczestnik A. B. była przeciwni zasiedzeniu, natomiast uczestnik Skarb Państwa reprezentowany przez Starostę C. (...) w ogóle nie zajął w sprawie stanowiska. I wnioskodawca i uczestniczka mieli interes w wyjaśnieniu kwestii zasiedzenia służebności, bowiem nastąpiło wyjaśnienie stanu prawnego w tym zakresie. Sąd nie znalazł podstaw do obciążania kosztami uczestniczki postępowania. Art. 520§2 i §3 k.p.c. stwarza dla Sądu jedynie taką możliwość zastosowania rozdziału kosztów, ale już nie nakłada obowiązku podziału kosztów jak w procesie. Nie można zapominać, iż roszczenie wnioskodawcy zostało częściowo oddalone w części dotyczącej zakresu zasiedzenia.

/-/ sędzia Piotr Chrzanowski